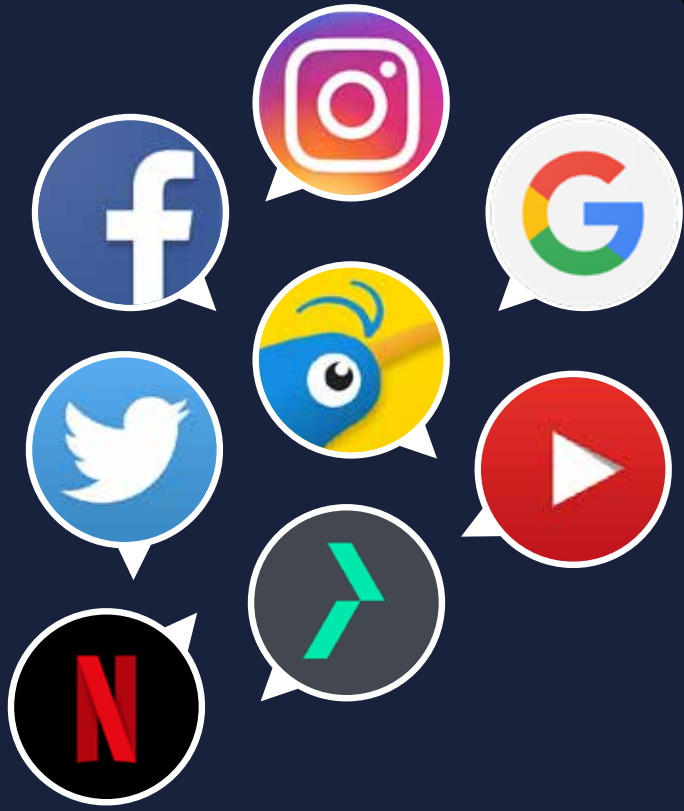

Ko e Malu 'i he 'Onilaini

MA'U'ANGA FAKAHINOHINO KI HE
FAKAFEHOKOTAKI

Ko e malu 'i he 'onilaini ('initaneti) 'oku 'atā ki he tokotaha kotoa pe.

Mālō e lelei,

Ko e tekinolosia faka'ilekituloniki ko e konga mahu'inga ia 'o e founda fetu'utaki 'a e kakai pea ko e tokolahi 'o kitautolu 'oku tau ngāue'aki 'i he 'ako kotoa. Mei he fakatau 'o 'etau me'akai ki he muimui'i 'a e mālohi hotau sino pea mo e fokotu'utu'u 'o ha'atau fakatahataha – ko e ngaue'aki 'o e 'onilaini 'a e konga lahi 'o e anga 'etau nofó.

'Oku fakautuutu ange, 'a e fakatokanga'i 'e he kakai 'o Nu'u Silá ni 'a e mahu'inga 'o e malu 'i he 'onilaini mo hono ngaahi 'uhinga kiate kinautolu mo honau ngaahi fāmili.

'Oku ngāue 'a e Netsafe ke faingofua ange ki he kakai ke nau manako 'i he ngaahi faingamālie 'oku 'omai 'e he 'onilaini pea tokoni'i kinautolu kapau 'e 'i ai ha me'a 'e fehālaaki. 'Oku mau 'oatu 'a e tokoni ta'etotongi, fale'i mo e ako, pea ngāue mo e komiuniti, ngaahi ngāue'anga fakatekinolosia mo e Pule'anga.

Ko e Fale'i ki he Nofo Malu 'i he 'Onilaini ko 'eni 'e tokoni ki he tokotaha kotoa pe ke nau ma'u ha fengāue'aki lelei 'i he 'onilaini, pea 'oku mau fiema'u ke mau fakamālō atu ai ki he tokotaha kotoa pe 'o homau kau pou pou fakangāue 'i he 'enau kau mai.

Ki ha fakamatala lahi ange ki he nofo malu 'i he 'onilaini, muimui ki he @NetsafeNZ 'i he Facebook, Instagram mo e Twitter pe ko ho'o lesisita mai ke ma'u atu 'a e ngaahi fakamatala fakamuimui taha 'i he 'imeili netsafe.org.nz/newsletter

Mālō 'aupito,
Netsafe

Hokohoko

[Ko ho'o malu 'i he 'onilaini mo e Netsafe](#)

[Ko ho'o malu 'i he 'onilaini mo e CERT NZ](#)

[Ko ho'o fekumi 'i he Google](#)

[Ko ho'o mo'ui fakasōsiale mo e Twitter](#)

[Ko ho'o mo'ui fakasōsiale mo e Facebook](#)

[Ko ho'o mo'ui fakasōsiale mo e Instagram](#)

[Ko ho'o ngaahi vitio 'i he YouTube](#)

[Ko ho'o fakamāketi mo e Trade Me](#)

[Ko ho'o ngaahi fakafiefia mo e Netflix](#)

[Ko ho'o fekau'aki mo e Netsafe](#)

KO HO'O MALU 'I HE 'ONILAINI

MO E NETSAFE

Ko e Netsafe ko e kautaha tu'u tau'atāina, 'ikai taumu'a kumi pa'anga tupu 'oku ne mātu'aki siofi 'a e malu 'i he 'onilaini. 'Oku mau tauhi 'a e kakai ke nau malu 'i he 'onilaini 'aki 'emau 'oatu 'a e ako mo e fale'i mataotao fekau'aki mo ha me'a 'oku hoko. Ko 'emau sēvesi 'oku ta'etotongi, 'ikai fai fakamaāu pea 'oku 'atā atu 'i he 'aho 'e fitu 'o e uike. 'A'ahi ki he [netsafe.org.nz](https://www.netsafe.org.nz) ki ha ngaahi naunau 'aonga pe telefoni ki he 0508 638 723.

Founga ke solova'aki e fakamamahí pe fakaehauá (abuse)

Mei he 'emau fakatotolo, ko e peseti 'e 40 'o kau Kiwi (kakai 'o Nu'u Silá ni) kuo nau 'osi ma'u ha ngaahi fakafetu'utaki fakatekinolosia na'e 'ikai ke nau fiema'u 'i he ta'u kuo 'osi.

'Oku kau heni 'a e fakamamahi, fakaehaua mo e fakakina (harassment). 'Oku 'i ai e ngaahi me'a si'i te ke lava 'o fakahoko 'i ho'o feinga ke solova ia.

'Oua 'e tali, poloka e tokotaha ko ia pea lipoōti ki he fungavaka fakatekinolosia (platform) 'oku 'i ai.

Kapau 'oku fu'u fakatu'utāmaki pe toutou hoko, faitaa'i 'a e kakano 'o e me'a ko ia, tauhi ha tohi 'o 'ene hokohoko pea fetu'utaki ki he Netsafe ki ha tokoni.

'Oku 'i ai foki mo e Lao ki he Fakatu'utāmaki 'o e Fetu'utaki Faka'ilekituloniki (Harmful Digital Communications Act) ke tokoni ki he kakai 'i Nu'u Silá ni.

Ko ha fale'i vave ki he Lao ki he Fakatu'utāmaki 'o e Fetu'utaki Faka'ilekituloniki

- 'Oku taumu'a e Lao ke tokoni'i e kakai 'oku tāketi'i kinautolu 'aki 'a e ngaahi kakano'i me'a fakatu'utāmaki
- 'Oku ne kau ki he ngaahi fetu'utaki faka'ilekituloniki 'o kau ai e text, ngaahi 'imeili pe mitia fakasōsiale
- 'E lava ke pulusi 'a e kakano'i me'a ni ki he kakai fakatokolahi pe 'ave fakafo'itu'itui (private) pe
- 'Oku 'i ai 'a e ngaahi kaveinga fetu'utaki 'e 10 ke tokoni ki he ngaahi founga 'o e fetu'utaki 'i he 'onilaini
- 'Oku ngāue 'a e Netsafe ke tokoni'i hono solova 'a hono maumau'i 'o e ngaahi tu'utu'uni fakafetu'utaki 'e 10
- 'Oku 'i ai foki mo e ngaahi tautea 'i he Lao

Ki ha fakamatala lahi ange 'a'ahi ki he [netsafe.org.nz/what-is-the-hdca](https://www.netsafe.org.nz/what-is-the-hdca)

Fale'i fakalahi:

netsafe.org.nz/advice/harmfuldigitalcommunications/
netsafe.org.nz/advice/parenting/

Ko hono tauhi 'o e malu 'a e fanaú

'I he lahi ange ko ia 'a e tauhi fānau'aki 'e he ngaahi mātu'a mo e fāmili 'a e ngaahi me'angāue faka'ilekituloniki, 'oku mahu'inga ke pou pou'i ho'o fānau ke malu 'enau fengāue'aki.

'Oku hā mai mei he fakatotolo 'a e Netsafe neongo ko e tokolahi 'o e fanaú 'oku nau falala ki he 'enau 'ilo faka'ilekituloniki, ko e fānau iiki angē 'oku 'ikai tenau ongo'i pau 'i he me'a faka'ilekituloniki 'o fakatatau ki he fakakaukau 'a e kakai lalahi 'o pehē 'oku nau poto.

Ko e fānau fefine 'oku lahi ange 'enau ngāue'aki 'a e instant messaging mo e photo-sharing apps ka ko e fānau tangata 'oku lahi ange 'enau va'inga (gaming), pea 'oku uesia ai 'a e ngaahi founa 'oku fiema'u ki honau tauhi malú.

'E lava ke faingata'a ki he ngaahi mātu'a ke nau 'ilo 'a e kamata'anga mo e founa ke nau tokoni'i'aki 'enau fānau ke ma'u 'a e ngaahi faingamālie 'i he 'onilaini 'i he founa 'oku malu – 'e tokoni 'a e ngaahi naunau 'aonga 'a e Netsafe
netsafe.org.nz/parenttoolkit

Feitu'u ke kamata mei ai

Hokohoko atu 'a ho'o talatalanoa mo ho'o fānau fekau'aki mo e ngaahi founa 'o 'enau ngāue'aki 'a e ngaahi me'angāue faka'ilekituloniki, ngaahi fungavaka 'oku nau 'i ai pea mo hai 'oku nau fetu'utaki mo iá he 'e tokoni eni ki ho'o mahino'i 'a e ngaahi me'a 'oku nau fakahokō mo e founa ke ke fakahinohino'aki kinautolu.

Ngāue'aki 'a e **Talite 'a e Famili ki he Malu 'i he 'Onilaini** ke mou fokotu'u fakataha ha'a mou palani ke mou 'ilo 'a e me'a ke mou fakahoko, 'o ka hoko ha me'a ke nau fiema'u tokoni ai.

Ko e talatalanoa ma'u pe fekau'aki mo e ngaahi me'a 'oku nau fakahoko 'oku tokoni foki ia ke fakasi'isi'i ha uesia 'o ka hoko ha palopalema.

'Oku tonu ke kau atu ki ho'omou palani 'a e founa 'o e poloka mo e lipoōti 'i he ngaahi apps pe uepisaiti, mo kinautolu 'e lava ke nau ma'u fale'i mei ai, he 'oku 'ikai ke nau fa'a 'uluaki 'alu ki he mātu'a ki ha tokoni.

'Ilo lahi ange mei he

netsafe.org.nz/make-a-plan

KO HO'O MALU 'I HE 'ONILAINI

MO E CERT NZ

Ko e CERT NZ 'oku ne pou pou'i 'a e kakai 'i Nu'u Silá ni 'oku nau feohi mo e ngaahi me'a 'oku hoko fekau'aki mo e malu 'i he ope. 'Oku mau 'oatu 'a e fale'i 'oku mo'oni mo falala'anga ke tokoni ki he kakai 'o Nu'u Silá ni ke nau mahino'i ange 'a e nofo ma'u mo malu 'i he ngaahi fakamamahi 'oku hoko 'i he ope.

Ngāue'aki 'a e ngaahi lea fakangofua (passphrases) 'oku makehe

Ko e founa faingofua taha ki ha taha 'oku 'oho mai ke hū ki ha 'akauni 'a ha tokotaha kehe ko e ngāue'aki 'enau kouti fakangofuá (password). Malu'i ho'o ngaahi 'akauni mo e fakamatala 'aki hono fakapapau'i ko e 'akauni kotoa pe 'oku kehekehe honau kouti fakangofuá.

Fokotu'u ho'o kouti fakangofuá ke faingata'a hono mate'i 'aki 'a e ngaahi fo'i lea tufitufi kehekehe ka e fakataha – 'e hoko ai ke lōloa mo mālohi ange ai.

'Ilo lahi ange mei he
cert.govt.nz/passwords

Ngāue'aki ha kouti fakangofua 'oku mapule'i

'Oku faingata'a ke manatu'i 'a e ngaahi kouti fakangofua 'oku lahi mo mālohi. Ko e ngūe'aki 'o ha kouti fakangofua 'oku mapule'i ko ha founa faingofua ia ke malu'i'aki koe 'i he 'onilaini – pea te ke fiema'u pe ke manatu'i 'a e tefito'i kouti fakangofua ke ngāue'aki kotoa ki ho'o ngaahi 'akauni 'i he 'onilaini.

'Oku malu ange 'a hono ngāue'aki 'o e kouti fakangofua 'oku mapule'i 'i ha'o fokotu'u ke lahi 'a e ngaahii kouti fakangofua te ke fiema'u ke manatu'i. Ko e 'uhi 'oku nau hoko pe ko e ngaahi kouti fakangofua 'oku to e vaivai ke faingofua ange honau manatu'i.

'Ilo lahi ange mei he
cert.govt.nz/password-manager

Fale'i lahi ange:
cert.govt.nz/simple-steps

Fokotu'u ke ua ho'o founga fakapapau'i (authentication)

Ko hono fokotu'u ke ua ho'o founga fakapapau'i (2FA) ki he founga 'oku ke hū'aki pea faingofua ke tānaki atu ki ai mo ha to e lēvolo malu 'e taha ki ho'o ngaahi 'akauni – pea 'e faingata'a ange ki he kakai kehe ke nau hū ki loto, 'o tatau ai pe kapau 'oku nau ma'u ho'o kouti fakangofuá.

Ko e ki'i sitepu faingofua pe 'i he 'osi ho'o hū ki loto, hangē ko e fakahū ha kouti mei ha app. Te ke lava 'o faka'atā 'a e 2FA 'i he meimei kotoa 'o ho'o ngaahi 'akauni 'i he 'onilaini, pea mo ho'o ngaahi me'angāue faka'ilekituloniki. Te ke ma'u atu 'a e founga ke fakamo'ui'aki 'i he ngaahi fokotu'utu'u fakapulipuli.

'Ilo lahi ange mei he
cert.govt.nz/2FA

Fakahinohino Vave

'Oku 'i ai e ngaahi me'a faingofua mo vave ke fakahoko ke tauhi koe, mo ho'o fakamatala ke malu 'i he 'onilaini. 'Oku fakalalahi 'a e hoko 'a e ngaahi me'a 'oku ne uesia 'a e malu 'i he ope, pea ko e founga eni te ke lava ai ke fakasi'isi'i'aki ha me'a 'e hoko:

- Tauhi ho'o ngaahi me'angāue faka'ilekituloniki mo e apps ke nau ma'u e ngaahi fakalelei fakamuimui tahá
- Hiki ha tatau (back up) 'o ho'o fakamatala
- Tamate'i 'a e ngaahi apps 'oku 'ikai te ke to e ngāue'aki
- Fakalele ma'u pe 'a ho'o naunau ta'ofi vailasi (anti-virus)
- Fakangatangata ho'o fakamatala fakafo'ituitui 'oku ke tuku atu 'i he 'onilaini

'Ilo lahi ange mei he
cert.govt.nz/top-tips

KO HO‘O FEKUMI

‘I HE GOOGLE

Ko e misiona ‘a e Google ke fokotu‘utu‘u ‘a e fakamatala fakamāmani lahi pea ‘ai ke ‘atā fakamāmani lahi atu mo ‘aonga. Talu mei he kamata‘anga, na‘a mau nofoma‘u ‘i hono ‘oatu kiate kinautolu ‘oku nau faka‘aonga‘i ‘a e lelei taha mo faka‘atā ‘a e tekinolosia ki he tokotaha kotoa mo e founa ke malu‘i‘aki kinautolu ‘oku nau ngāue‘aki.

Fakahoko hano Vakai‘i ‘a e tu‘unga Malu (Security Checkup)

Ko e founa faingofua ke ke malu‘i‘aki ho‘o ‘Akauni ‘i he Google ko e fakahoko hano Vakai‘i ‘o e Malu. Na‘a mau fa‘u ‘a e me‘angāue ko ‘eni ke fakahokohoko hono ngaahi sitepu ke fakatefito pe ‘iate koe mo ‘oatu ‘a e ngaahi fale‘i ‘aonga ki he malu‘i ke tokoni kiate koe ke fakamālohi‘aki ‘a e malu ‘a ho‘o ‘Akauni Google.

Fokotu‘u ha Ngaahi Kouti Fakangofua Mālohi

Ko e fokotu‘u ke mālohi mo makehe ho‘o kouti fakangofua ko e taha ia ‘o e ngaahi me‘a mahu‘inga te ke lava ‘o ‘ai ke malu‘i‘aki ho‘o ngaahi ‘akauni ‘i he ‘onilaini. Te ke lava ke fokotu‘u eni ‘aki ‘a e ngāue‘aki ha ngaahi fo‘i lea he ‘ikai ke ngalo ‘iate koe kā ‘e faingata‘a ki he kakai kehe ke nau mate‘i. Ke to e fakamālohi ange, ‘ai ke ‘oua ‘e to e si‘i hifo ‘i ha ngaahi faka‘ilonga ‘e valu, ko e ‘uhi ko e lōloa ange ‘a ho‘o kouti fakangofuá ko ‘ene mālohi ange ia.

Ko e Google mo‘ene [Mapule‘i ‘o e Kouti Fakangofuá \(Password Manager\)](#) ‘oku ‘otomētiki pe ‘ene vakai ki he malu‘i ‘a ho‘o ngaahi kouti fakangofua kuo ‘osi tauhi, talaatu kapau ‘oku maumau‘i, pea ‘oatu ha tokoni fakafo‘ituitui kiate koe.

Na'e fokotu'u 'a e Google 'i he tui ko e me'a kotoa pē 'oku tau fakahoko 'oku pau ke tau fai ia 'i he founa 'oku ne faka'apa'apa'i 'a kinautolu 'oku nau ngāue'aki 'emau ngaahi sēvesi. 'I he hokohoko atu 'a e tupulaki 'a e 'initaneti, 'oku 'uhinga leva ia 'e hokohoko atu mo e fakalalakala 'a e tekinolosia ki he malu'i mo e ngaahi me'angāue ke tauhi'aki 'a ho'o malu mo ho fāmili 'i he 'onilaini.

Fakafehokotaki'anga 'aonga ki he Senitā ki he Malu 'a e Google (Google Safety Centre) safety.google/intl/en_nz/

Ngaahi fakamatata nounou ke tokoni ki he malu'i: safety.google/intl/en_nz/security/security-tips/

Fakafepaki'i 'a e kau faikovi (hackers) 'aki 'a e founa Fakapapau'i 'oku Sitepu 'e 2 (2-step Verification)

[Ko e 2-Step Verification](#) 'oku tokoni ke ta'ofi 'i tu'a ha taha 'oku 'ikai totonu ke ne hū ki ho'o 'akauni, 'aki 'a e fiema'u ke ngāue'aki ha me'a 'e ua 'o tākaki atu ki he hīngoa 'oku ke ngāue'aki (username) mo e kouti fakangofuá ke hū ki loto ki ho'o 'akauni.

'I ho'o kau mo e Google, 'e lava ke hoko eni ko ha mata'i fika 'e ono 'a e kouti 'oku fokotu'u 'e he Google Authenticator app pe ha faka'ai'ai (prompt) 'i ho'o Google app ke tali 'a e hū ki loto mei ha me'angaue faka'ilekituloniki falala'anga.

Fakahinohino Vave ki he Fekumi Malu

'Oku hanga 'e he SafeSearch 'o sivi'i 'a e ola 'o ho'o ngaahi fekumi ke 'oua na'a fakakau atu 'a e ngaahi uepisaiti mo e ngaahi 'imisi 'oku fakalielia pe palakú. 'Oku 'oatu 'e he SafeSearch ke ke fili mei he ngaahi fokotu'utu'u (settings) 'e tolu – 'Mamafa 'aupito' (Strict), ki'i 'Ma'ama'a ange' (Moderate) pe ko e 'Hala'atā' (None).

Kamata ho'o SafeSearch he 'aho ni:

1. 'A'ahi ki he peesi 'a e Search Settings 'i he google.com/preferences
2. Fili e 'Turn on SafeSearch'
3. Lomi'i 'a e 'Save' 'i he ngata'anga 'o e peēsi

KO HO'O MO'UI FAKASŌSIALE

MO E TWITTER

Ko e Twitter ko e me'a ia 'oku hoko 'i māmani 'i he taimi ni. Mei he ongoongo fo'ou 'i he fakafiefia, sipoti mo e politiki ki he ngaahi me'a manako faka'aho, kapau 'oku hoko 'i ha feitu'u, 'oku 'uluaki hoko ia 'i he Twitter. 'Oku 'i he Twitter 'a e ngaahi fakamatala kakato mei he 'ene kamata mo e kotoa 'o e ngaahi lāulea mo e ngaahi me'a 'oku lolotonga hoko 'oku mo'ui ia 'i heni 'o 'ikai 'i ha to e feitu'u kehe. Ki ha fakamatala lahi ange 'a'ahi ki he about.twitter.com pe muimui ki he @twitter.

Fakakaukau kimu'a pea ke toki Tweet

Ko e Twitter ko e fungavaka ia 'oku 'atā ki he kakai fakatokolahi. Manatu'i, ko ho'o tohi'i atu pe ha me'a 'i he 'initaneti, 'oku faingata'a ke tamate'i kimu'a pea toki sio ki ai ha taha kehe. Kimu'a pea ke Tweet, fakakaukau pe te ke loto ke sio ki ai ho'o fa'ē pe ku'i.

Kapau 'e tohi'i mai 'eha taha ha me'a fekau'aki mo koe 'oku 'ikai te ke sai'ia ai, fakakaukau ke ke kole kiate ia ke ne tamate'i. Kapau te ke tohi'i atu ha me'a fekau'aki mo ha taha kehe pea nau kole atu ke ke to'o, faka'apa'apa'i 'enau malu fakafo'ituitui mo ke tauhi 'enau falalá 'aki ho'o tamate'i ia.

Fevahevaheaki mo e malu fakafo'ituitui

Kapau te ke fevahevaheaki atu mo ha tokotaha kehe 'a ho'o ngaahi fakamatala ki ho'o ngaahi 'akauni mo e kouti fakangofua, 'e lava ke nau tohi ha me'a ki ho'o 'akauni Twitter ta'ema'u ha faka'atā meiate koe, pe fetongi 'a e kouti fakangofua mo e tu'asila pea 'ikai lava ke ke to e hū ai ki ho'o 'akauni.

Ko e ngaahi 'akauni 'i he Twitter 'oku 'otomētiki pe 'ene 'atā ki he kakai fakatokolahi, 'o 'uhinga ia 'oku lava 'a e tokotaha kotoa pe 'o sio ki ho'o ngaahi Tweets. Te ke lava ke 'Malu'i' (Protect) ho'o ngaahi Tweets ke sio pē ki ai 'a e kakai ko ia 'oku nau muimui kiate koe. Kiliki 'i ho tā 'i ho fakamatala 'oku hoko atu 'i he pā fekumi (search bar), fili 'a e 'fokotu'utu'u' (settings), 'malu mo e fakafo'ituitui' (security and privacy) pea ke toki fili 'a e 'malu'i 'eku ngaahi Tweets' (protect my Tweets) ke hoko 'o malu fakafo'ituitui ai ho'o 'akauni 'i he Twitter.

Me'angāue lahi ange:
support.twitter.com

Ngaahi Tweets 'oku 'ikai fiema'u

Kapau 'oku ke ma'u atu ha ngaahi Tweets 'oku 'ikai fiema'u, te ke lava ke tamate'i 'a e maika (mute), poloka, pea lipoōti 'a e tokotaha ko ia 'aki 'a e ngaahi me'angāue ki he lipoōti. Te ke 'ilo 'emau ngaahi me'angāue 'i ho'o kiliki 'i he faka'ilonga (carat) 'i he tuliki to'omata'u ki 'olunga 'o e Tweet 'i he telefoni to'oto'o pe ko e komipiuta.

Kapau kuo hulu atu ha me'a ia 'i he fe'ite'itangi fakafo'ituitui (personal conflict) 'o hoko atu ia ko ha ngaahi fakamanamana, 'o tatau pē pe 'oku 'i he 'onilaini pe 'ikai 'i he 'onilaini, 'oku tonu ke ke fetu'utaki ki he kau ngaue ki he tauhi malu 'o e laó 'i ho kolo he ko kinautolu 'e lelei taha ke nau kumi 'a e fakamanamaná pea mo kokoni atu 'o ka fiema'u. Te ke lava 'o lau 'a e fakamatala lahi ange 'i he Ngaahi Fale'i ki he Fakahoko 'o e Lao (Law Enforcement Guidelines)

support.twitter.com/articles/41949

Quick Guide

Kapau na'a ke ma'u ha ngaahi Tweet na'e 'ikai te ke fiema'u, te ke lava 'o ta'ofi hono muimui'i pea poloka 'a e tokotaha ko ia 'oku ne ngāue'aki (user).

1. 'Alu ki honau fakamatala 'i he Twitter pea kiliki 'i he me'alomi 'muimui'i' (following) lanu pulū ke 'oua te ke to e muimui'i e tokotaha 'oku ne ngāue'aki
2. Kiliki he fakatātā 'i he fokotu'utu'u 'oku ofi ki he me'alomi 'o e 'muimui' (following)
3. Kiliki 'i he 'poloka' (block)
4. Ke ke lava 'o sio ki ha lisi 'o e ngaahi 'akauni kuo ke 'osi poloka, 'alu ki ho tā 'i ho fakamatala, kiliki 'i he 'fokotu'utu'u' pea fili e 'ngaahi 'akauni ke poloka'

KO HO‘O MO‘UI FAKASŌSIALE

MO E FACEBOOK APP

‘Oku ngaue‘aki ‘e he kakai ‘a e Facebook ke vahevahe atu ai ‘enau ngaahi talanoa, sio ki he māmani ‘i he vakai ‘a e kakai kehe mo fetu‘utaki ki he ngaahi kaungāme‘a mo e fāmili. Ko ‘emau misioná ke ‘oatu ki he kakai ‘a e mafai ke langa hake ‘a e nofo fakakomiunitií pea ‘omai ke vāofi ange ‘a e māmani. ‘Oku mau fiema‘u ‘a e tokotaha kotoa ke nau ongo‘i malu ‘i hono ngāue‘aki ‘o e Facebook.

Hoha‘a ki ha fakamatala kuo tohi‘i

Kapau te ke sio ki ha me‘a ‘i he Facebook ‘oku ‘ikai fe‘unga mo e [Ngaahi Kaveinga Ngāue ‘a e Komiunitií \(Community Standards\)](#), te ke lava ke [lipoōti mai](#). ‘E vakai‘i leva ‘e he Facebook ho‘o lipooti ‘i he vave taha pea talaatu ke ke ‘ilo ‘a e ngaahi ngāue te nau fakahoko ‘i ho‘o [Support Inbox](#).

Ke lipooti ha fakamatala kuo tohi‘i, kiliki ‘i he tuliki to‘omata‘u ki ‘olunga ‘i he tohi ‘oku ke fiema‘u ke lipooti pea ke fili‘i ‘a e fakamatala lelei taha fekau‘aki mo e ‘isiú pea muimui ki he ngaahi fakahinohino ‘i ho‘o funga láá (screen).

Hoha‘a ki ha tokotaha kehe

Kapau ‘e tohi mai ha fakamatala ‘e ha taha ki ha ngaahi me‘a ‘i he Facebook ‘o ne fakatupu ‘iate koe ha hoha‘a ki he ‘engau tu‘unga mo‘ui lelei, ‘e lava ke ke fakafehokotaki mo ia fakahangatonu — pea to e lava foki ke ke lipoōti ‘a e tohi fakamatala ko ia ki he Facebook. ‘Oku ‘i ai e ngaahi timi ‘a e Facebook ‘i he tapa kotoa ‘o māmani, ‘oku nau ngāue 24/7, ke vakai‘i ‘a e ngaahi lipoōti. ‘Oku mau fakamu‘omu‘a ‘a e lipooti ‘oku fakatu‘utāmaki lahi taha hange ko e lipooti ‘o ha fakalavea‘i ‘o kita (self-injury) mo ‘oatu ‘a e ngaahi naunau mo e tokoni kiate kinautolu ‘oku ongo‘i faingata‘a‘ia lahi taha. Ki ha fakamatala lahi ange ‘a‘ahi ki he facebook.com/safety/wellbeing.

Ngaahi me'angāue mo e naunau lahi ange:

facebook.com/safety/bullying

facebook.com/safety/tools/safety

facebook.com/safety/tools/privacy

Ko koe 'oku pule!

Ngāue'aki 'a e Privacy Checkup ke pule'i'aki ho'o ngaahi fokotu'utu'u fakapulipuli ke ke 'ilo'i pe ko hai 'oku sio ki he me'a 'oku ke vahevahe. 'Oku tokoni e Privacy Checkup ki ho'o siofi mo liliu 'a e ni'ihi 'oku lava ke sio ki ho'o ngaahi tohi fakamatala, ko hai 'e sio ki ho'o ngaahi fakamatala fakafo'ituitui, pea mo e ngaahi fokotu'utu'u kuo ke fakangofua ki he ngaahi apps kuo ke 'osi hū ki ai mo e Facebook. Fakaikiiki lahi ange 'i heni

fb.me/PrivacyCheckup

Fakapapau'i ko ho'o 'akauni 'oku 'i he tu'unga malu 'aupito 'e lava ke ma'u. Ngāue'aki 'a e Security Check Up ke vakai'i mo tānaki ha ngaahi me'a malu'i 'oku lahi ange ki ho'o 'akauni fb.me/securitycheckup

Fakahinohino Vave

'I he taimi te ke tohi ai ha fakamatala 'i he Facebook, te ke lava 'o fili ho'o kau mamatá.

 Kakai fakatokolahi: Fa'ahinga tokotaha pē 'o kau ai mo e kakai 'oku 'ikai te nau 'i he Facebook

 Ngaahi Kaungāme'a (+ kaungāme'a 'o ha taha 'oku fakapipiki mai (tagged):

Ho ngaahi kaungāme'a 'i he Facebook. Ka 'i ai ha tokotaha 'oku fakapipiki mai 'i ha fakamatala kuo tohi, 'e lava leva 'a e tokotaha 'oku fakapipiki mai mo hono ngaahi kaungāme'a 'o sio ki ai. Ke liliu eni, kiliki 'i ho'o kau mamata 'oku 'i ai e me'afili 'oku hoko ki he fakamatala na'e tohi'i, fili'i 'a e Custom, pea uncheck Kaungāme'a 'o kinautolu 'oku fakapipiki mai

 Ko au Pe: 'Asi pe kiate koe tokotaha. Kapau 'oku ke fakapipiki mai ha tokotaha kehe, te nau lava 'o sio ki ai.

 Custom: Vahevahe ha me'a mo ha kakai pau, pe fakapuli'i ia mei ha kakai fakapatonu.

KO HO'O MO'UI FAKASŌSIALE

MO E INSTAGRAM

Ko e Instagram ko e app 'oku ne tuku atu kiate koe ke ke puke'aki (capture) 'a e ngaahi mōmeniti 'oku mahu'inga kiate koe pea ke vahevahe ia mo ho ngaahi kaungāme'a mo e kau muimui – mei he ngaahi me'a lalahi ki he me'a faka'aho. Te ke lava 'o vahevahe atu e ngaahi tā, vitio, talanoa ke 'alu hangatonu he taimi pē ko ia (go live). 'E lava ke ke fakakau ho kaungāme'a mo e kau muimui 'aki ho'o fokotu'u ha fakatātā 'o ha kī'i fo'i mafu (hearting) pe tohi'i ha'o lea atu ki he 'enau fakamatala kuo tohi'i mai pe ko ho'o tohi hangatonu kiate kinautolu ha'o fekau (message).

Pule'i 'a e ngaahi lea 'oku tohi'i 'i ho'o ngaahi fakamatala kuo tohi'i atu

- 1 Kamosi ke ta'ofi 'a e ngaahi fetohi'aki 'i ha'o tohi fakamatala,** 'o tatau ai pē ki mu'a pea ke toki tohi atu ha'o fakamatala 'o ngāue'aki 'a e "Advanced Settings" pea fill'i 'a e "Turn off Commenting" pe ko ho'o lomii 'a e ngaahi ... fakahokohoko 'i ha fa'ahinga taimi pe 'i he hili ha'o tohi atu ha fakamatala ke ta'ofi'aki 'a e ngaahi fetohi'aki pe ko e to e kamosi ke fakamo'ui mai.
- 2 Tamate'i pea Lipooti 'e ngaahi Laāulea Fakamamahi:** Kapau teke sio ki ha laāulea 'oku 'ikai fiema'u, faingofua 'aupito ke ke paepae ki to'omata'u 'i he laāulea ke fakapulii'aki. Te ke lava foki 'o lipooti 'a e ngaahi "Tohi Fakaehaua" mo e fakamatala, te ke lava 'o lipooti 'aki ho'o papae pe ki he tafa'aki to'omata'u.
- 3 Custom Keyword Filter:** Kuo fokotu'un 'i he Instagram ha ngaahi fo'ilele ke nau hoko koha me'angāue ki he fakatoka lelei 'e lava ke ngāue'aki 'e ha taha ke sivi'i'aki 'a e ngaahi fetohi'aki 'oku fakakau ai 'a e ngaahi fo'i lea 'oku 'ikai te ke fiema'u ke ke sio ki ai. Ko e me'a ko eni 'e faka'atā atu kiate koe ke ke lisi ha ngaahi fo'i lea 'oku ke pehē 'oku palakū, kau ai mo e ngaahi kupu'i lea, emojis, mo ha to e fetohi'aki 'oku 'asi ai e ngaahi fo'ilele ko 'eni 'e fūfū leva kinautolu mei ho'o ngaahi fakamatala 'oku tohi'i atu. Te ke lava ke fili 'a e ngaahi fo'ilele ke fokotu'u 'i ho'o lisi pe ko e ngāue'aki ha lisi kuo 'osi fa'u.

Pule'i 'a kinautolu 'e kau atu ki ho'o ngaahi tohi

- 1 Kiliki e Fokotu'utu'u 'i 'he tuliki hema ki 'olunga 'i ho fakamatala fakafo'ituitui**
- 2 Mei he Privacy,** fili 'a e "Restricted Accounts", "Blocked Accounts", pe "Muted Accounts"
- 3 Fili 'a kinautolu 'oku ke fiema'u ke ta'ota'ofi, poloka, pe tamate'i 'enau maika.**

Ta'ota'ofi: Ta'ofi ha taha kehe mei ha'ane sio ki he 'enau ngaahi fetohi'aki ki ho'o ngaahi fakamatala 'oku tohi tukukehe pē 'a koe mo ia – kuo pau ke ke tali 'enau ngaahi fetohi'aki kimu'a pea toki lava ha taha kehe ke sio ki ai, ka 'oku 'ikai pehē ia te nau lava ke 'ilo ko 'enau ngaahi fetohi'aki kuo fakangatangata.

Poloka: Ta'ofi'aki kinautolu mei he sio pe fekau'aki 'i ha tafa'aki mo ho'o ngaahi fakamatala kuo tohi mai.

Mute: Ta'ofi'aki koe mei he sio ki he 'enau ngaahi fakamatala kuo nau tohi ki ho'o Feed pe Stories.

- 4 Kaungāme'a Ofi:** Ko e kulupu ia kuo fili mei he kakai 'oku 'i he lisi ho kau muimui te nau lava ke sio ki he ngaahi Talanoa makehe 'i ho'o ngaahi fakamatala kuo tohi ki ho "Kaungāme'a Vāofi" (Close Friends)

Ngaahi fakafehokotaki 'oku ala tokoni atu:

help.instagram.com/

instagram-together.com/

Kapau 'oku ke hoha'a ki ha tokotaha kehe pe ki ha fakamatala kuo tohi

Kapau te ke sio 'i ha fakamatala kuo tohi 'i he Instagram mei ha tokotaha 'oku ngali ke ne fiema'u ha tokoni ki he mo'ui lelei fakae'atamai, te ke lava 'o lipooti eni ka 'e 'ikai 'ilo ai koe ia. 'E 'ave kiate kinautolu 'e he Instagram ha fakamatala mo ha ngaahi fakahinohino ki he founga 'e ma'u ai ha tokoni mo ha ngaahi me'a te nau lava ke fakahoko leva. 'E 'oatu foki kiate koe mo e fakamatala 'o e founga te ke lava ke tokoni mo pou pou 'aki kiate ia. 'E ma'u 'a e lipooti 'i ha'o kiliki 'i he tafa'aki mata'u ki 'olunga 'o ha fakamatala kuo tohi.

Kapau te ke sio ki ha me'a 'i he Instagram 'oku ke pehe 'oku 'ikai tonu ke 'i ai, te ke lava 'o lipooti ia. Ko e [Ngaahi Fakahinohino 'a e Komuniti](#) 'oku ne pule'i 'a e kakano'i fakamatala 'e lava pe 'ikai lava ke tohi'i atu 'i he Instagram. Lipooti 'o e fakamatala kuo tohi 'aki ho'o kiliki 'i he ... 'oku 'asi 'i 'olunga 'i he ta pe vitio pe 'i lalo 'i ha talanoa.

Fakahinohino Vave

'Iate ia pe, 'e lava pe ha tokotaha 'o sio ki ho'o fakamatala fakafa'ituitui mo e ngaahi fakamatala kuo tohi 'i he Instagram. Te ke lava 'o 'ai ho'o 'akauni ke fakafa'ituitui pe kiate koe pea ko ho kau muimui pe kuo ke 'osi fakangofua ke nau lava 'o sio ki ho'o ngaahi fakamatala kuo tohi.

1. 'Alu ki ho'o fakamatala fakafa'ituitui (profile)
2. Kiliki 'i he ... hū ki ho'o 'akauni 'i he ngaahi fokotu'utu'u (settings)
3. Fakamo'ui ho'o '**Akauni Fakafa'ituitui (Private Account)**

Kuo tănaki atu 'e he Instagram 'a e founga ke ke fakahā ai 'a ho'o lelei'ia 'i ha ngaahi fetohi'aki 'i ha'o tănaki ha ki'i fakatātā 'o ha fo'i mafu 'o tu'u he tafa'aki 'o ha fetohi'aki. 'Oku fakahā 'e ho'o sai'ia 'aki 'a ho'o pou pou pea faka'ai'ai e komiuniti lelei.

Ko e [Fakahinohino Malu mo Mālohi 'a e Instagram](#) 'oku 'i ai e ngaahi me'angāue mo e fale'i vave ki he tokotaha kotoa pe.

KO HO‘O NGAARI VITIO ‘I HE YOUTUBE

‘Oku faka‘atā ‘e he YouTube ‘a e kakai ‘e toko pilliona lahi ke nau ‘ilo, sio mo vahevahe ‘a e ngaahi vitio fo‘ou kuo fa‘u. ‘I ho‘o ngāue‘aki ‘a e YouTube, ‘oku ke kau atu ki he komiuniti ‘o e kakai ‘oku nau kumi ke fakafehokotaki, ‘oatu ‘a e ‘ilo, mo fakaivia ‘a e ni‘ihi kehe ‘i he kolopē. Muimui ki he ngaahi Fakahinohino ma‘a e Komiiuniti‘i ke tokoni atu ke tauhi ‘a e YouTube ke fiefia mo mālie ki he taha kotoa.

Faka‘ali mai e ngaahi kanoloto‘i fakamatala ‘oku fehu‘ia

‘E lava pe ke ‘ikai te ke sai‘ia ‘i he me‘a kotoa ‘oku ke sio ki ai ‘i he YouTube. Kapau ‘oku ke pehē ko e kanoloto‘i fakamatala ‘oku ta‘efe‘unga, ngāue‘aki ‘a e [flagging feature](#) ke ‘omai ke to e vakai‘i ‘e he kau ngāue ‘a e YouTube.

‘E vakai‘i fakalelei kotoa ‘i he houa 24 ‘i he ‘aho, ‘aho ‘e fitu ‘o e uike ke fakamahino pe ‘oku ne maumau‘i ‘emau Fakahinohino ma‘a e Komiiuniti‘i. Kapau ‘e maumau‘i ‘e ha vitio ‘a e ngaahi fakangatangata, ‘e to‘o leva ia mei he uepisaiti.

Ko e lipooti ‘o e kanoloto‘i vitio, kiliki pe ‘i he ‘more‘ ‘i lalo ‘i he vitio pea fili ‘a e ‘lipooti‘ (report).

Ko e YouTube ki he si‘i hifo he ta‘u 13

Na‘a mau fa‘u ‘a e YouTube Kids ke fokotu‘u ha ‘ātakai ‘oku malu ki he fānau ‘i lalo hifo ‘i he ta‘u 13 ke nau fekumi ai ki he ngaahi me‘a ‘oku nau manako ai mo fie‘ilo ki ai, pea ‘i he taimi tatau ‘oange ki he ngaahi mātu‘a ‘a e ngaahi me‘angāue ke fakatefito pē ki he ngāue‘aki ‘enau fānau. Ko e ngāue‘aki ‘o e ngaahi me‘asivi ‘oku mālohi ‘enau faitu‘utu‘uni (algorithms) ke tauhi malu ‘a e fānau, ko e YouTube Kids ‘oku fokotu‘utu‘u ma‘a e fānau ka ‘oku pule‘i ‘e he kakai lalahi.

‘E lava ke tukuhifo ‘a e app mei he Google Play Store mo e iTunes App Store.

Ngaahi me'angāue lahi ange 'a e YouTube :
youtube.com/about/policies/#staying-safe

Ngāue'aki ho'o ngaahi fokotu'utu'u fakafo'ituitui

Kapau te ke fiema'u ke fakangatangata pe 'a ho'o ngaahi vitio kuo tuku hake ke sio pe ki ai 'a ho kaungāme'a hū ki he 'My Videos', kiliki e 'Edit', pea fulihi ki he 'Private'.

'Oku faka'atā 'e he fokotu'utu'u ko 'eni ki ha tokotaha 'oku 'i ai ho tu'asila 'imeili ke nau 'ilo 'a e feitu'u 'oku 'i ai ho'o ngaahi vitio. Ke ta'ofi 'a e fokotu'utu'u kiliki e 'Edit Channel' 'i he fokotu'utu'u ho'o 'akauni.

Fakahinohino Vave ki he Me'angāue Ta'ota'ofi (Restricted Mode Quick Guide)

Ko e Me'angāue Ta'ota'ofi 'i he YouTube ko e fokotu'utu'u ki he 'opt in' te ke lava 'o ngāue'aki ke tokoni ki hono sivi'i ki tu'a 'a e ngaahi kanoloto matu'otu'a 'oku 'ikai te ke loto ke ke sio ki ai pe 'oua 'e sio ki ai ha ni'ihi 'oku nau ngāue'aki ho'o me'angāue faka'ilekituloniki 'i he lolotonga 'enau sio 'i he YouTube.

Ke fakamo'ui, kiliki 'i he tā 'i ho fakamatala fakafo'ituitui, fili e 'Restricted Mode', pea hoko atu ki he puha talanoa 'oku 'asi mai 'i ha'o fulifulihi (toggle) ke mo'ui pe mate.

KO HO'O FAKAMĀKETI MO E TRADE ME

Ko e Trade Me ko e feitu'u fakamāketi mo e tu'uaki lahi taha ia 'i he 'onilaini 'i Nu'u Silá ni. 'Oku lava 'emau kau memipa 'o fakatau mai, fakatau atu, ma'u ha ngāue, fetaulaki mo ha hoa, kumi ha 'api, ma'u atu ha malu'i (insurance) mo e ngaahi me'a lahi. 'Oku mau ngāue mālohi ke fakapapau'i ko e Trade Me ko ha 'ātakai 'oku malu mo falala'anga 24/7/365. 'Oku mau ngāue ma'u pe ke malu'i mo faka'ai'ai 'emau kau kasitoma.

Ngaahi fale'i malu ki he fakatau

- 'Oua 'aupito na'a 'ave ha pa'anga ki tu'a mei Nu'u Silá ni
- 'Oua 'aupito na'a totongi ha pa'anga 'i he ngaahi 'ave pa'anga vave hangē ko e Western Union
- Ngāue'aki e Ping pe Afterpay ke totongi'aki e ngaahi fefakatau'aki ke fakapapau'i 'oku malu'i koe 'e he Trade Me's Buyer Protection programme trademe.co.nz/buyerprotection
- Fakakakato ma'u pe ho'o fefakatau'aki 'o ngāue'aki 'a e uepisaiti 'a e Trade Me ke ma'u 'a e lelei 'o 'emau ngaahi me'angāue falala'anga mo malu
- Kiliki 'a e hisitolia 'o e ngaahi talanoa mai 'a kinautolu 'oku fakatau atu pea fekumi ki he ngaahi me'a kimu'a pea ke toki fakatau mai

Tauhi ke malu ho'o 'akauni

- 'Oua 'e 'ave ki ha tokotaha kehe 'a e kouti fakangofua ki ho'o 'akauni
- Kapau 'oku ke vahevahe 'a hono ngāue'aki 'o ha me'angaue faka'ilekituloniki, hū ki tu'a 'i he 'osi ho'o ngāue'aki 'a e Trade Me

Ngaahi Me'angaue lahi ange 'i he:
[Trademe.co.nz/trust-safety](https://trademe.co.nz/trust-safety)

Ngaahi hingoa ngāue 'i he Trade Me

Ko ho hingoa ngāue 'i he Trade Me 'oku 'ikai tonu ke tatau ia mo e kongā 'uluaki 'o ho tu'asila 'imeili

Kapau ko ho'o 'imeili ko e johndoe123@mail.com, 'oku 'ikai totonu ke toe ngaue'aki 'a e johndoe123 ko ho'o hingoa ngāue

Kapau 'e tatau, ko ho'o fakalahi ia e faingamālie ki he kakai ke nau feinga ke kākā'i koe 'aki e ngaahi fefakatau'aki 'oku 'i tu'a 'i he Trade Me

Lipoōti 'o e kanoloto'i tohi

- Kapau 'oku uesia kovi koe 'e he maumau mo e kanoloto'i tohi ta'efe'unga, kātaki 'o lipoōti mai ia kiate kimautilo
- Ko e tu'uaki kotoa pe 'oku 'i ai 'a e komiuniti watch badge 'a ia te ke lava 'o 'omi ai ha lipoōti 'o ha tu'uaki kiate kimautilo
- Ke tokoni fekau'aki mo ha fakamatala 'oku ta'efe'unga mei ha fefakatau'aki, vakai ki he [trademe/feedback](https://trademe.com/feedback)
- Lipooti e ngaahi 'imeili pe 'akauni 'oku hā ngali kehe 'oku ngāue'aki ki he abuse@trademe.co.nz

KO HO'O NGAAHI FAKAFIEFIA MO E NETFLIX

'Oku kehe 'a e fāmili kotoa. Ko e 'uhinga ia na'e fa'u ai 'e he Netflix 'a e ngaahi me'angāue ki he malu mo e pule'i 'e he mātu'a ke tokoni ki he kau memipa ke fakahoko 'a e ngaahi faitu'utu'uni 'oku mateuteu. Ko 'emau sēvesi 'oku 'atā e kau mai neongo 'oku 'ikai fai ai ha tu'uaki, ke tokoni'i 'emau kau memipa ke fekumi ki he ngaahi me'a 'oku nau fiema'u he ko 'emau taumu'a ia. Ko e fale'i eni ke tokoni ki ho'o kamata.

Fa'u ha fakamatala kiate koe

'E lava ke ke fa'u hao fakamatala 'i he meimei kotoa 'o e ngaahi me'angāue faka'ilekituloniki. 'Alu pe ki he "Pule'i Fakamatala" (Manage Profiles) pea lomi'i e fakama'u ki he "Tānaki Fakamatala" (Add Profile button). Tānaki ha hingoa (fiema'u ha hingoa ki he fakamatala takitaha) pea fili ha fakatātā (thumbnail) mei ha taha 'o ho kau 'eti faiva manakoa. 'E lava ke a'u ki ha fakamatala 'e nima 'i ho'o 'akauni takitaha. 'I ho'o 'uluaki kiliki 'i ho fakamatala, 'e fakahā atu leva kiate koe 'a e ngaahi me'a lahi pea 'e kole atu ke ke fili pe ha me'a 'e tolu 'oku ke sai'ia ai ke tokoni ki he Netflix ke nau fale'i atu e ngaahi faiva mo e hele'uhila ma'au.

'Oku to e 'imeili foki 'a e Netflix ki he tokotaha tefito 'oku ha'ana 'a e 'akauni ke fale'i atu ha ngaahi kanoloto'i fakamatala. Ko e fakamatala takitaha kotoa pe 'oku kau ki he fakamatala "Matu'otu'a kātoa" (All maturity) 'e lava ke ne ma'u 'a e ngaahi fale'i fakafō'ituitui. Mei he lā (screen) **'Akauni**, paepae hifo ki **Hoku Fakamatala (My Profile)**, pea kiliki 'i he "imeili tānaki Fakamatala" (add Profile email).

Tānaki ha fakamatala ki ha fānau iiki

'I ho'o fa'u Fakamatala, 'e lava ke ke fakatokanga'i 'oku 'i ai 'a e fili ki he "Fānau Iiki" (Child). Ko e me'angāue malu 'eni kuo fokotu'u pea te ne 'omai hangatonu pe 'a e kano'i fakamatala 'oku fe'unga mo e fānau. 'I ho'o fakaava 'a e Netflix, te ke sio ai 'oku 'asi kehe mai 'a e ngaahi fakamatala ki he fānau ke faikehekehe mei he fakamatala ki he kakai lalahi – 'oku kehe foki mo e 'ulu'i tohi pea 'oku lanu hinehina 'a e fokotu'utu'u 'ata mei he tu'a 'o e fakamatala.

Ne mau fakamole lahi 'i hono fokotu'utu'u 'o e ngaahi kalasi kehekehe 'o e hele'uhila mo e faiva ki he TV mei he ngaahi fonua kehekehe 'i māmani – kau ai foki mo e ngaahi faiva katuni ma'a e fānau 'a ia kuo nau ma'u e ngaahi pale lahi hangē ko e Klaus, ngaahi faiva hokohoko hange ko e Mighty Little Bheem pea mo e ngaahi faiva fekau'aki (interactive shows) hangē ko e Carmen Sandiego: To Steal or Not to Steal.

Ngaahi me'angāue lahi ange 'a e Netflix: help.netflix.com

Ngaahi Mapule'i 'a e mātu'á

'Oku mahu'inga ma'u pe 'a e 'atā ke fili o e pule'i ki he 'emau kau memipa, tautau tefito ki he ngaahi mātu'a 'oku nau fiema'u ke nau fakahoko 'a e ngaahi faitu'utu'uni 'oku tonu ma'a honau ngaahi fāmili. 'E lava 'e he mātu'a:

- Ke malu'i'aki ha PIN 'a e ngaahi fakamatala fakafo'ituitui ke ta'ofi 'a e fānau mei hono ngāue'aki
- Sivi'i pea to'o 'a e ngaahi hingoa 'oku ta'e fe'unga pea ngāue'aki 'a e fale'i mei he ngaahi fokotu'utu'u tu'unga 'o e faiva 'a Nu'u Sila ni (NZ ratings)
- Poloka 'e ngaahi faiva hokohoko taataha pe hele'uhila 'aki honau hingoa – 'e 'ikai 'asi mai 'a e ngaahi hingoa kuo poloka 'i ha feitu'u 'i he fakamatala ko ia
- Vakai'i 'a e tu'u'anga 'o ngāue'aki 'a e Tuku'anga (hub) 'o e "Pule'i 'e he Mātu'a 'a e Fakamatala" (Profile and Parental Controls)
- Sio ki he ngaahi me'a 'oku siofi 'e he 'enau fānau 'i he loto'i fakamatala kuo fokotu'u ma'a kinautolu
- Tamate'i 'a e ngaahi faiva 'oku 'asi 'otomētiki mai 'i he fakamatala 'a e fānau

'Alu pe ki he ngaahi Fokotu'utu'u 'Akauni (Account Settings) ke ngāue'aki 'a e ngaahi me'a pule'i ko'eni.

Tānaki ki he "'Eku Lisi" (My List)

Ko e taha 'o e ngaahi me'a te ke lava 'o fakahoko 'i he vave taha ke fakatatau (customise) ho Fakamatala ko hono tānaki 'a e ngaahi hele'uhila mo e faiva ki he fili ki he 'Eku Lisi.

Faingofua pe ke fili 'a e faiva he TV pe hele'uhila, pea ke fili leva 'a e Tānaki ki he 'Eku Lisi (Add to My List) pe + 'Eku Lisi. Kapau 'oku ke 'i he komipiuta, e lava foki ke ke ofiofi hifo pe (hover) 'i ha hele'uhila/faiva pea ke lomi'i 'a e faka'ilonga + (icon) 'oku 'asi 'i he tuliki to'omata'u. Te ke sio leva ki he "'Eku Lisi" 'oku tu'u faka'otu 'i he Netflix. 'I he komipiuta, ke vave ho'o hū holo, te ke lava foki 'o 'a'ahi ki he Netflix.com/MyList.

'E lava pe ke faingofua ke ke to'o mei he lisi: fili 'a e faiva/hele'uhila, pea fili 'a e To'o mei he 'Eku Lisi (Remove from My List). Pe ko ho'o ofiofi hifo pe 'i he komipiuta pea 'ikai fili (deselect) 'a e faka'ilonga ✓.

NETFLIX

Ko e Netsafe ko e kautaha tu’u tau’atāina, ‘ikai taumu’a kumi pa’anga tupu ki he malu ‘i he ‘onilaini ‘i Nu’u Silá ni pea te mau ngāue mālohi ke tauhi ‘a e kakai ke nau malu ‘i he ‘onilaini.

Laine tokoni ‘a e Netsafe

Tatau aipē pe ‘oku ke fekuki mo e fakamamahi ‘i he ‘onilaini, kākā pe fiema’u ha fale’i fekau’aki mo ha to e ‘isiū ke he ‘i he ‘onilaini fekau’aki mo koe pe ha tokotaha kehe, te mau lava ‘o tokoni atu.

Ko ‘emau sēvesi ‘oku ta’etotongi, ‘ikai fai fakamaāu pea ‘oku ‘atā atu ‘i he ‘aho ‘e fitu ‘o e uike. Te ke lava ‘o fetu’utaki mai ki he timi ‘i he founga ko ‘eni ‘e fā.

Telefoni ta’etotongi

0508 NETSAFE (0508 638 723)

‘Imeili

help@netsafe.org.nz

Fakafonu ha foomu lipooti

netsafe.org.nz/report

Text ‘Netsafe’ ki he 4282

Kapau ko koe pe ha taha ‘oku ke ‘ilo’i ‘oku ‘i ha faingata’a ‘i he taimi ni, kātaki ‘o telefoni ki he 111.

Netsafe.org.nz

‘Aahi ki he netsafe.org.nz ki he fakamatala ki he ngaahi tōpiki kehekehe ‘i he ‘onilaini. ‘Oku ‘i ai ‘a e fale’i ki he ngaahi mātu’a, to’utupu mo e kakai kotoa pe ‘i Nu’u Silá ni!

Na’a ke ‘ilo’i?

‘Oku ‘i ai ‘emau timi ‘oku nofo taha pe ke tokoni ki he ngaahi ‘apiako mo e ako’anga Maui (kura) fekau’aki mo e me’a kotoa pe hangē ko e tokoni fakavavevave fekau’aki mo ha ngaahi me’a ‘oku hoko ‘i he ‘onilaini ‘o a’u ki he fengāue’aki ‘i he lokiako mo e komiunitif ‘o a’u ki he fa’u ‘o ha palani ngāue taimi lōloa.

‘Oku mau ‘oatu foki mo e ngaahi Polokalama ‘a e Netsafe ki he Ngaahi Ako (Netsafe Schools Programme) ke fakaivia’aki ‘a e ngaahi ‘apiako ‘a e ‘ilo mo e taukei ke fa’u’aki ha ‘ātakai ‘onilaini ‘oku malu ma’a e fānau ako, honau ngaahi fāmili, kau ngāue mo e ngaahi poate.

‘Oku ‘ikai ha totongi ki he kau mai pea te ke lava ‘o fekumi ki he ngaahi me’a lahi ange ‘i he netsafe.org.nz/the-kit